

կան դրամի կարօտ էին, նախակու-
թեան պաշտօն յանձնելով անոր և իւր
կոնդակաւ կը խրկէ զինքը երբեմն մէկ
կողմ և երբեմն ուրիշ կողմ՝ կամաւոր
տուբքեր ժողվելու : Ամիր խանի քաղցր
բեղուն, նորա սրտին փափկութիւնը,
բարուց համեատութիւնը, խանարհ ու
ձկուն կերպարանքը, վեհ ոգին, մա-
նաւանդ իւր աշխարհական կերպարան-
քին տակ ունեցած կրօնաւարական կա-
ցութիւնն ու պարկեշտութիւնը, գը-
րեթէ անբարբառ քարոյներ էին, նո-
րա բեղուն աւելի իւր վարքն ու բար-
քը ու սիրար կը խօսէր : Ահեղեցեաց
մէջ իւր քարոյներովն և ծանուցում-
ներովը գմբէթները չէր հնչեցընէր,
այլ իւր շնորհալի կերպարանքովն և
բարեպաշտ ու ազգասիրական պարզ
խօսքերովը մարդկային ողորմած սրտե-
րուն մէջ կը թափանցէր, և ամենուն
ձեռքերն ողորմութեամբ լեցուն դէտ
իրեն կարկառել կուտար : Չկար մէկը
որ զինքը չտրէր, չկար մարդ՝ որ Ս.
Հակոբիւսի գանձանակի լուծայն նորա
մէկ խօսքովը չնստիրէր, ամեն տեղ ուր
որ երթայր՝ « իրրեւ առաքելալ ի Քը-
րիստոսէ կ'ընդունէին զնա, ինչպէս
կ'ըսէ յիշատակարան մի, և յօժար սրտ-
տիւ վիամուս որ տուրս և զբաժինս հոգ-
ւոյ իւրեանց տային ի ձեռն նորա » :
Արդ բաւական ողորմութիւն կը ժող-
վէր, կը դառնայր Արուսազէմ և նո-
րէն կը սկսէր առանց որոնջելու իւր
առջի աշխատութիւնները : Աւայսպէս
քանի մի անգամ թէ մօտ և թէ հե-
ռի տեղուանք նախակութեան գը-
նաց Ամիրխան և ամեն անգամուն ա-
ռատ նուէրներով ետ դարձաւ : Այն
դարէն երեք տարի պակաս էր նո-
րա կեանքը՝ զոր անցուց այս կերպով
աւրբ Աթուոյս մէջ, և մեռաւ ի ծե-
րութեան : Իւր կենաց վերջին օրերն
ինչպէս անցընելը չեմք գիտեր, բայց

իւր գործերը, անձնանուիրութիւնը,
բոլոր մեծամեծ ծառայութիւնները կը
վկայեն մեզ, թէ Պարոնտէրի վախճա-
նէն ետքն ալ միշտ պատիւ ու յարգ-
ունեցաւ միաբանութեան քով, և սի-
րելի եղած էր ամենուն, մանաւանդ
իւր անարտունջ բնաւորութեամբը,
փոսն զի անխիղ ըրած ծառայութեցը
փախարինութիւն Ատուծոյ ողորմու-
թեանէն կը յուսայր, և ընկալաւ ան-
շուշտ բխրապատիկ հատուցումն իւր
վատասիրցը :

Այլանի թէ աւրբ Աթուոյս Ամիր-
խանի օրինակին հետեւողներ ունենար
միշտ, կամ գէթ այսպիսի ժամանակ
որ ներդի մէջ մնացած է պարտուց և
ուրիշ աւերարդ բայց անհրաժեշտ ծա-
խուց կողմանէ . . . :

Համագր Դաւանթի-ն Հաւաքոյ, որ
1829 թ-ին հրապարակեցաւ ի Դիմաց ի
սահմանային Եկեղեցոյս հոգեխան Հայոց
խնդրոյն պատճառաւ :

(Հայտնակութեան ակտ ԲԻԼ 5.)

« Եւս է աւատիկ մեր դաւանութե-
թիւն և հաւատ յամենասուրբ Ար-
քորդութիւնն և ի մարդեղութիւնն
Քրիստոսի, և յայլ մատունս հաւա-
տալեաց, ուր բովանդակեալ են և
սահմանեալ ի հանգանակն առաջին
ժողովոցն Աթիկոյ և Ատուանդնուսօրի :

« Իսկ որ ինչ արտաբայ է այնց հան-
գանակաց, գիտեմք զնոսա վնել ոչ
մատունս հաւատոյ, այլ՝ կամ օրէնի,
կամ վարդապետութիւն, կամ եկեղե-
ցական արարողութիւն, կամ իմաստա-
սիրական խօսից եղանակ, և կամ կա-
նանադութիւն հայրապետաց : Յորս
են որք համաձայն գտանին ի բաղում
ազգս քրիստոնէից, և են՝ որք ոչ նմա-
նին իրերաց, զի իւրաքանչիւր եկեղե-

յի ունի զիւր արարողութիւն և զաւանդութիւն, և զկանոնս առ բարեկարգութիւն և յօրինաւոր կացութիւն և առաջնորդող: Այլ ստիպեալ տարբերութիւն այսպիսեաց չմնասէ երբեք մասանց հաւատոյ ըստ դոյսացութեան, և ոչ տայ ունել բրիտանեից զայլ և այլ հաւատս, ապա թէ ոչ հարկաւոր էր բրիտանեից ամենեցուն լինել մի ազգ և մի լեզու: Այլ զինչ պէտք էին արդեօք Հոգւոյն որքոյ շնորհացն՝ յորժամ էջ յառաքեալն հրեղէն լեզուօք, զամենայն ազգացն զայլատարազ բարբառսն տալ խօսիլ նոցա, և զխառն բաղմունքիւն ազանց ի սրանշարժումն ձգել. և թէ ոչ զի որոշեացէ զնոսս ի վիճակ քարոզութեան այլալեզու ազգացն աշխարհի, առ ի հաստատել զամենեւին զնոսս ի մի հաւատ քրիստոնէութիւն ի լրումն խորհրդական մարմնոյն Վրիտանի, թէպէտ և ըստ ամի տարբեր իցէ և եզանակ խօսից նոցա: Իսկ արդ՝ եթէ ըստ հաւատոյն մի են ի Վրիտան հրեայ՝ հեթանոս՝ խառն գում՝ ծառայ՝ ազատ ևւայն, զիսորդ կարացէ վնաս ինչ գործել լեզուացն զանազանութիւն կամ եզանակն վարդապետութիւն յայնսիկ, որք ըստ առ ի Վրիտան հաւատոյն և ըստ խօսութեան մտացն հաւատալեաց ի մի մի արանութիւն հաւատոյ միաւորին, և ուղիղ դաւանութիւն հաւատալեացն յիւրաքանչիւր լեզուս՝ անխօսոր յատուածային և յառաքելական տաճմանաւորն՝ յատակ բարեպաշտին:

«Այլ ընդէր է բնաւ քրթմնջել ընդ կարգ տատուածայնոյ նախախնամութեան: Հառաջին դարս աշխարհի ետ տէր Աստուած ամենեցուն զբարբառ մի և զլեզու, և յատկորտութեամբ զեղծանիլն ի նմին՝ փութացաւ դարման մատուցանել մարդկօրէն այնմ՝ վիսկոտութեան. ցրուալ զլեզուս ի

չորն միաբանելոյ յայլազան բարբառս: Իսկ յորժամ բարեգթութիւնն Աստուծոյ կամեցաւ ժողովել զպաւեալն, ոչ ի դէպ վարկաւ անդրէն ի մի ձայն խօսից միաբանել զազինս ամենայն. այլ եղ զմիականութեանն զուժգնութիւն ի լեզուս հիմանցն հաւատոյ, և նորք զայլ և այլ ազինս տիեզերիս ի միութիւն հաւատոյ պնդեալ հաստատեաց: Այսոյն իսկ այս է աւստութիւն հոռումն բարեբարութեան նորա յամենայն մարդիկ. այս իսկ է ամենաբաւական շնորհաց նորա բաղմունքաւ միաձայն քարոզ. ընդ որ արանց բարեպաշտից արժան է պահունակ հոգւով միաձայնիլ, և ոչ սնտախ վարկածիւք ի խառն կամակօրել:

«Այս աւանդ և բիւրիցս վայ է կարգալի այնոցիկ, որք ի նախանձութենէ և ի բարեզեղծ կրիցն պաշարեալ խռովութիւնս յարուցանեն ի մէջ բրիտանեից. և զեկեղեցւոյն Աստուծոյ վիսկոտութիւն իսպառ վրդովն:

«Ազահութիւն տիրելոյ, փոյթ յազթանակութիւն, հեշտութիւն մարմնոյ, և սնապարծ ամբարտաւանութիւնսն միշտ՝ և ծնանին հետզհետէ զայս չարիս, և զանմեղան եկեղեցւոյն դէշ գէշ պատուտուն, զՎրիտանի մարմինն և զանգամն՝ իրերաց հակառակս յարուցանեն, և զպատուիրանս նորա՝ որ սէրն է առ ամենեւին, առ ոտն հարկանեն. զհետ գնալով ճանապարհին Վաղասամայ բէտլեանց ի սէր վարձուցն անիրաւութեան ըստ սրբազանին Պետրոսի:

«Օսոյն զայս ապականադործ արկած չարութեան՝ որ թառամեցուցիչն է սրբապաճոյճ սաղարթաց սիրոյն Վրիտանի, ոչ միայն մէք յարածամ նեղեալքս գիտեմք փորձաւորութեամբ, այլ և բազում արք մեծորոյք և ուղիղ գտաք՝ որք տիրեալ և ընդ տօխք հար-

եալ էին զօրէնս նախանձու և ատու-
լութեան, և յատուկ խորհրդով զմիտս
իւրեանց առ դիտումն քրիստոնէական
հարազատութեան ուղղեալ ունէին,
գրեցին և արձանացուցին ի մասեանս
հայրատուէնս զբաշտացուցանել յայն
պիսի բարեխանդար մարութենէ գա-
լազկոսս : Ինչոյ ոչ որ է, որ ի գրուած
քաւայս հայեցեալ ուղղեցի չհե-
տել ի ճշմարտութենէ : Կոտթիւն չա-
րախօսաց յողթական գտաւ ճշմար-
տութեան բանից իմաստասիրաց :

« Եւ մի լեցի մեզ զերկայնագոյն
բանիւք անկանիլ, թէպէտ և մեծա-
մեծ մատենից են տէրք ողբալ զայս
աւեր աստուածաբնակ տանն սրբո-
ւթեան, առ որոյ լսելով թիւն ամբասից
դիտեմք զսկանդն բազումս, ի նորհս
և ի շահ ճշգրտարուր ունեանց զբանի
մի վիայութիւն դիցոք աստանօր յան-
ուանէ փարդապետաց, որք ըստ ուղ-
ղութեան վրայեն զուղղութենէ մերս
աւանդութեան, և զորոշումն ստու-
գութեան յանձն արատյալք արդարա-
դատ մոտց ընթերցողաց : Օ ի անգի-
տութեամբ մի ազաւարեցեն անհիմն
բանիւք զազն ժողովն, և ի յանցանս
զրդարտութեան զանձինս գրաւեցեն,
որ հայհոյութիւն է Հոգւոյն սրբոյ,
և մեզք աններելի, որպէս և տէրու-
նականն վճռէ բան հատանելով զայն
պիսիս ի յուսոյ թողութեան :

« Ի եւսն Եւրստիս անաչառ վար-
դապետն ի գիրս միաբանութեան ա-
րեւմտեան և արեւելեան եկեղեցեացն
յայտնապէս յուցանէ, թէ արեւելեան
քրիստոնէայք ոչ ինչ իւրք հերձուածող
են, և սատկագոյնս կշտամբեալ բար-
կանայ ընդդէմ ոմանց տգէտ և անի-
մաստ վարդապետաց իւրեանց, որ հա-
մարձակին հերձուածող կոչել զարեւ-
ելեանս : Եւստի և զայնպիսի վարդա-
պետն կոչէ չարաբանս զախօսս, բամ-

բառովս, ստատոյցս, և այլն » :

« Դեկասներհուն աստուածաբան
գլխաւոր պահապանն զբառան Պա-
պին, ի գիրս իւր՝ որ տպեցաւ հրա-
մանաւ Սրանչիսկոս Պարպրեթիոս կար-
դինալին, առ զայս օրինակ. « Պատ-
ճառ ողբալի բաժանման արեւելեան
և արեւմտեան եկեղեցեացն՝ մեր եւ-
րոպեական վարդապետքն են, քանզի
« ոչ ինչ բնաւին հոգւան նորա վասն
« ճշմարտութեան և սիրոյ, զոր ունիլ
« պարտէ առ եզրարս : ոյլ միայն յաղ-
« թել խնդրեն այրոյ, և հրամայել նա-
« յս զոր ինչ ակորթեն, և այսպէս
« բորբոքեալ սառանայական ցանկու-
« թեամբն հակաձուռել և յայլթել
« ոյրոյ, առաւել վառեն ի մէջ եկե-
« ղեցւոյ զհոլ բաժանման » :

« Դեկասպարտոս աստուածաբան
ուսուցիչն աստուածաշունչ և երրու-
յական գրոյ՝ ի Փարեզ մայրաքաղաքին
Վարդկոյ, յետոյ վասն մեծագոյն իւր
իմաստութեան արքեպիսկոպոս կար-
գեցաւ Եւրոպոս, ի չորրորդ գիրս
ժամանակագրութեան իւրոյ՝ ի սրտո-
մաւ թեան 1170 թուականին Վրիտտոսի
պատէս խօսի. « Արք հերձուածող ան-
« ուանեն զՀայս, մարքին ի ճշմարտու-
« թենէ. զի Հայք ասեն ի Վրիտտոս
« և երկու բնութիւն և մի բնութիւն.
« բայց զանազան կերպիւ : Վանդի եր-
« բեմն բնութիւն ասեն զմի մասն Վրիտ-
« տոսի, և երբեմն բնութիւն անուանեն
« զբովանդակ միաւորեալն զՎրիտտոս :
« Արպէս և բնութիւն առ Եւրիտտոսի
« երբեմն նշանակէ գիր իմն բաղկացեալ
« և երբեմն զբաղկացեալ իրին զմասն
« մի : Եւստի և Հայք երբ երկու բը-
« նութիւն ասեն ի Վրիտտոս, զերկու-
« մասունս Վրիտտոսի ասել կամին, որ
« է աստուածութիւն և մարդկութիւն.
« և երբ մի բնութիւն ասեն, կամին
« ասել մի Վրիտտոս, մի անձն միաւո-

“ րեալ յերկուց բնութեանց : Այլ և
 “ օրինակ բերեն զմարդն , յորում կան
 “ և երկու բնութիւնք՝ հոգին և մար-
 “ մին . կայ և մի բնութիւն , որ է մար-
 “ դըն միաւորեալ ի հոգւոյ և ի մար-
 “ մնոյ : Այս ուրեմն կտրի հեռի է ազ-
 “ գըն Հայոց ի կարծեացն հերձուա-
 “ ծաղաց ” եւ այլն :

“ Պատրի Փիլիպոս ի կարգէ Ար-
 մելինականաց ի պատմութեան անգր-
 իւրոց ճանապարհորդութեան խօսելով
 զՀայոց՝ գրէ այսպէս . “ Հայք մի բնու-
 “ թիւն ասեն ի Քրիստոս . բայց յոր-
 “ ժամ զմիտս իւրեանց բացայայտեն ,
 “ յայտնի երեւի՝ թէ մի բնութիւն
 “ ասեն նոցա ոչ ինչ իւրք մորբու-
 “ թիւն է . քանզի մի բնութիւն ասեն
 “ նոքա ի Քրիստոս , վասն զի ոչ բո-
 “ տովորութեան լեզուի մերում խօսին ,
 “ և վասն զի իմաստասիրութիւն նոցա
 “ զանազան է իմաստասիրութենէ մեր-
 “ մէ : Աստի զանազանին Հայք ոչ ի
 “ բանս հաւատոյ , այլ միայն յեղա-
 “ նակն խօսից ” եւ այլն :

“ Անժ ատուածաբանն Գաղղիա-
 ցւոյ տէր Սիմէօն քահանայ հռովմե-
 ական եկեղեցւոյ , և հմուտ ամենայն
 լեզուաց և գրոց արեւելեան քրիստո-
 նէից , որոց և իմաստութիւնն հռչա-
 կեալ է ընդ ամենայն արեւմուտս վա-
 սրն բաղմատաւորիկ գրեանց իւրոց ,
 զերկուս գիրս շարագրեաց վասն կրօ-
 նիցն արեւելականաց , ուր յայտնապէս
 խօսելով՝ ասէ . “ Արքեպիսկոպոս
 “ թիւնքն արեւելեան եկեղեցւոց ոչ
 “ են ճշմարիտ մորթութիւնք . քանզի
 “ նոքա զանազանին ի մէնջ ոչ ի բանս
 “ հաւատոյ , այլ յեղանակս խօսից . վա-
 “ սրն զի ոչ գիտեն զբարբառ մեր եւ
 “ զլեզու , ուստի և բոտ սովորութեան
 “ լեզուի մերում խօսիլ չկարեն ” :

“ Այլ յայլում տեղւոջ ատուկագոյ-
 նըս կշտամբէ սոյն այս ատուածաբան

զվարդապետան եւ բողոքոցոց՝ որք շոր-
 ջին յարեւելք , և անիմատս բարոքն
 իւրեանց ստաւել եւս բորբոքն ըզ-
 թշնամութիւն և զբաժանումն ի մէջ
 արեւելեան և արեւմուտան եկեղեց-
 ւաց , ունելով բանին օրինակ զայս .
 “ Փոխանակ ցուցանելոյ թէ եկեղեցի-
 “ քն արեւելեան և արեւմուտան զմի
 “ և զնոյն հաւատս ունին , նոքին խո-
 “ տգէտքն և անիմատքն և նախան
 “ ձոտք ջանան միայն բամբասել զնոսս
 “ ի զուր . և ստութեամբ չարախօսել
 “ զնոցանէ , թէ հերձուածող են . ուր
 “ զի և ոչ ստուեր ինչ հերձուածողու-
 “ թեան ունին նոքա : Այլ ուրա զսր
 “ ինչ տեսանեն ի մէջ արեւելեան և
 “ եկեղեցւոց զանազան ի մերոց սովո-
 “ բութեանց՝ առանց քննութեան վաղ-
 “ վաղակի զազազակ բառնան , թէ հեր-
 “ ձիք է այս . որպէս և յայտնի երեւի
 “ ի գիրս այնոցիկ , որք գրեալ են ընդ-
 “ գէմ արեւելականացն : Այլ ոչ գի-
 “ տեն տգէտքն այնոցիկ և դատարկքն ,
 “ թէ արեւելեան եկեղեցիք զսոյն ա-
 “ մենայն աւանդութիւնն ունին ի
 “ յառաջին ժամանակաց անտի սրբոց
 “ հայրապետացն Միանասի , Սիւրբի ,
 “ Յովհաննու սկեբերանի , և այլոց
 “ եւս առաջին սուրբ հայրապետացն :
 “ Այլ կարծեն տգիտութեամբ՝ թէ ա-
 “ րեւելեան եկեղեցիք յառաջին աւան-
 “ դութեանց զբաղում բանս փոփոխ
 “ եալ իցեն . մինչ ոչ արեւելականքն ,
 “ այլ մէք խոս արեւմտականքս փոփո-
 “ խեալ եմք , և մուծեալ զնորաձեւ
 “ վարդապետութիւնս ” :

“ Բայտ ամին օրինակի խօսին և այլ
 բաղում վարդապետք լատինացւոց ,
 որք գիտունք են և իմաստունք , եւ
 բոտ պատուիրանին Քրիստոսի զճշմար-
 տութիւն խորհին և խօսին , զխաղա-
 զութիւն և զտէր քրիստոնէիցն խորհ-
 րելով , և ոչ զյաղթութիւն և զփառս

և զըստ կամայն հաճայից հրամայել .
եւ ոչ իսկ ունին զգրգիւ բարկութե
և թշնամութեան : Եւ աստի քաջայայտ
իմն ցուցանի , զի որք ի սկզբանէ եւ
այսր սուտ և անհիմն բանիւք զողջոյն
ինչ ազգի զբարին աղարտել ձեռն ար-
կին , ոչ երբէք յատուկ խորհրդով ի
գրիչ մատենն , և ոչ առանց բարեգեղծ
կրից ի զրոյց զեզուս իւրեանց արձա-
կեցին :

« Ոմանք առ աղիրատութեան հա-
լածեալք յիւրեանցայնաց՝ յայլս գնա-
ցին գաղթականք . և առ վրէժ ոխե-
րիմ բինոյն բացեալ զերանա չարա-
բանութեամբ ասպականեցին զհայրենի
ուղղութիւն իւրեանց ազգատոհմի .
և այլք եւս առանց զգուշաւոր բն-
հովութեան դիւրահաւան նոցայն լինե-
լով ամբաստանութեան , ոչ միայն այն-
պէս կարծեցին , այլ եւ գրութեամբ
հաստատեցին իբրու ի հաւատարա-
նից ոմանց լսելով : Օգուշաւորու-
թեանն զուստ՝ որում ի գէտ հաստ-
նէր զմատուենս կծկել խօթախրտ մա-
տենոսգրաց չերկայնել վայրախր յան-
հիմն գրականութիւն , ի սեխոնեաւ
հնձանայարկս զյաւակնի ժպրհութեն
չուսյտեցաւ մտահասութիւն . և բերք
թմրեցուցիչ տնկոյն Բագոսի զխեղամը

առութիւնն հանձարոյ ի թիթեւախել
չամբանս թախորդեցին զարանց ինք
նօրէն իմաստիւք պարծեցոյ : Եւ եւ
յայնպիսեաց անտի ոմանք ոլք ի զըս-
տականս պախարակեն զարս սքանչելիս ,
որպիսի որ է սքանչելագործ հայրա-
պետն Սճբնայ սուրբն Յակօբ . զոր և
յայլուք իբրեւ զայր սուրբ եւ հրա-
շագործ մեծապէս գովեն . զոր օրինակ
առնէ Սարինոս պատմիչն սուրբ տե-
ղեաց՝ ազգաւ լատինացի , Բ . գիրք .
ԺԱ . հատոր , ԺԴ . գլուխ պատմու-
թեան իւրոյ : Եւ ասպա Ա . հատոր ,
եօթներորդ գիրք , ԼԱ . գլուխ վիա-
յութիւն առեալ ի Ստեբանոս պատ-
մագրէ , զոր յառաջն ծաղու ծանակա-
նօր խոյրտառակեալ էր՝ մեծաւ դու-
վութեամբ հռչակէ : Օհոյն առնէ եւ
Կլեմէս Գալանոս եւ այլք : Օհնչ ա-
սացից եւ զվայրազօղանջ սաաբանու-
թենէ Յովհաննու դամասկացոյն , Յու-
վետոյս որտորչին , Նիկիոնի և այլոց եւս
բազմաց . որոց սեպհական գործ տա-
ցեալ զչարաբանելն զանմեղաց՝ դայ-
թակղութիւն ետուն եւ տան անդա-
դար համանմանիքն իւրեանց պարզա-
մտացն , ոչ ինչ բնաւ ակնածելով եւ
երկնչելով յանաչառ դատաստանէ ան-
տի Լստուծոյ :

ԵԳԻՅԻ ԼՈՅՍ

(Շարունակութիւն տես թիւ 6 :)

« Հայ կաթողիկոս զաբբ սրբոյի խմբագիրը շե-
յայտնք մեզ , թէ ինչպէս կրնայ որ Հայոց Օչին
թագաւորը Սթանիոյ Յակօբ Բ թագաւորէն այնպի-
սի եկեղեցի մը կը խնդրէ՝ որ իւր հրամանաց ներքեւ
չէր . և թէ ինչպէս այս վերջինը պարգեւ կուտայ
անոր և տուաւ :

« Արեւոյ ըստ ին թէ ըստին կրօնաւորք հոն կը բը-
նակէին կամ բնակած էին . և թէ Սթանիոյ թագա-
ւորներէն կոստեալ էր այն վանքը :

« 1518ին , որ Ճիւղտ խնդրուած աստին է ըստ
կարծեաց լատինաց , Կիւթօմ ար Պաղարմակ սուրբ

Frat Lux !...

(Suite, voir page 96.)

«Le compilateur du Martyrologe Arménien Ca-
tholique, ne nous explique pas comment il pouvait
se faire qu'Ochyn, roi d'Arménie, pût demander
à Jacques II, roi d'Aragon, un Sanctuaire dont il
ne pouvait pas disposer, et que ce dernier devait
lui accorder et lui accorda ?...

«Pourrait-on dire que le clergé Latin y demeu-
rait, ou il y avait demeuré, et qu'il relevait des
Rois d'Espagne ?

«L'année 1518, juste à l'époque de la prétendue
demande, Guillaume de Baldensel, visite les Saints